

Äriühingu likvideerimine

Olukorrale, kus äri ei ole enam mingil põhjusel võimalik või ei ole enam soovi jätkata, on lahendused erinevad - alates äriühingu osade/aktsiate võõrandamisest kuni likvideerimiseni. Kuigi sageli seostub äriühingu likvideerimine võlgade, äri ebaõnnestumise ja terendava pankrotiga, on likvideerimine kui äriühingu lõpetamine siiski loomulik osa äriühingu n-ö elutsüklist.

Likvideerimine tähendab äriühingu vabatahtlikku lõpetamist eeldusel, et äriühing suudab tasuda oma võlgnevused. Alljärgnevalt on esitatud kokkuvõtlik ülevaade likvideerimist puudutavatest aspektidest.

Millal likvideerida?

Likvideerimise põhjused võivad olla erinevad ning kantud aktsionäride/osanike subjektiivsetest seisukohtadest. Likvideerimine võib mõneti olla ka sunduslik, kui on otsustatud äriühing sundlõpetada ning äriühingul on vara, mida on võimalik osanike/aktsionäride vahel jaotada või mille arvel on võimalik äriühingu kohustusi täita.

Likvideerimismenetluse raudreegel on, et äriühingut on võimalik likvideerida ainult siis, kui ta ei ole maksejõuetu.

Kes otsustab likvideerimise ja kes on likvideerijaks?

Likvideerimine, kui üks äriühingu saatust puudutav fundamentaalne otsustus on üldreeglina äriühingu üldkoosoleku pädevuses, st äriühingu likvideerimise otsustab üldkoosolek, osanikud või aktsionärid ning selle kohta vormistatakse vastav otsus. Nii osaühingu kui ka aktsiaseltsi puhul näeb äriseadustik ette, et likvideerimisotsus on vastuvõetud, kui selle poolt hääletab 2/3 koosolekul esindatud häältest.

Teatud juhtudel võib likvideerimise otsustada ka kohus. Üheks selliseks näiteks on äriühingu sundlõpetamine, kui likvideerimismenetluse läbiviimist nõuavad nt võlausaldajad või sundlõpetatava äriühing ise.

Koos äriühingu likvideerimisega tuleb otsustada ka küsimus, kes hakkab äriühingut likvideerima. Seaduse kohaselt eeldatakse, et likvideerijateks on juhatuse liikmed, kuid üldkoosolek võib likvideerijaks määrata ka mõne teise isiku, kes ei pea üldse olema varem lõpetatava äriühinguga seotud (nt juriidiline nõustaja vms).

Oluline on, et tema suhtes ei eksisteeri likvideerijaks olemist välistavaid asjaolusid (nt ei tohi olla sellele isikule rakendatud ärikeeldu). Juhul kui likvideerimise otsustab kohus, siis on likvideerija määramine samuti kohtu pädevuses.

Likvideerijate pädevus

Likvideerijatel on juhatuse õigused ja kohustused, mis ei ole vastuolus likvideerimise olemusega.

Praktikas on esinenud juhtumeid, kus likvideerijad, kes ei ole selle äriühingu juhatuse liikmed, ei tee vahet juhatuse liikme pädevusel ja likvideerija pädevusel. Kui juhatuse liige juhib ja esindab äriühingut tema igapäevases majandustegevuses, siis likvideerija pädevus on oluliselt kitsam.

Likvideerijad võivad teha ainult neid tehinguid, mis on vajalikud osaühingu likvideerimiseks.

Likvideerimise etapid

Juhul kui likvideerimise otsustab üldkoosolek, siis peab äriühingu juhatuse esitama äriregistrile avalduse äriühingu lõpetamise kande tegemiseks. Juhul kui likvideerimise otsustab kohus, siis teeb register lõpetamise kande vastava kohtulahendi alusel.

Likvideerimise eesmärk on lõpetada äriühingu tegevus, nõuda sisse äriühingu võlad, müüa vara ja rahuldada kõik kohustused. Seega on esimeste sammude seas likvideerimise algbilansi koostamine ja

võlausaldajate teavitamine likvideerimisest. Võlausaldajate teavitamiseks tuleb äriühingu likvideerimise kohta viivitamatult avaldada teade väljaandes Ametlikud Teadaanded, milles antakse võlausaldajatele tähtaeg oma nõuete esitamiseks. Teadaolevaid võlausaldajaid tuleb ka eraldi teatega likvideerimisest teavitada.

Võlausaldajad peavad teatama likvideerijatele nelja kuu jooksul teate avaldamisest kõigist oma nõuetest osaühingu vastu. Teates märgitakse nõude sisu, alus ja suurus ning sellele lisatakse nõuet tõendavad dokumendid. Oluline on märkida, et nõudest õigeaegne teatamata jätmine ei mõjuta nõude kehtivust ega piira võlausaldaja õigust likvideerimisel olevat osaühingut kohtus hageda.

Juhul kui likvideerimismenetluse kestel selgub, et äriühingul ei ole piisavalt vara kõigi võlausaldajate nõuete rahuldamiseks, siis peavad likvideerijad esitama kohtule pankrotiavalduse. Oluline on märkida, et pankrotiavaldus tuleb esitada 20 päeva jooksul maksejõuetuse ilmumisest selleks, et vältida võlausaldajatele võimaliku kahju tekkimist.

Pärast kõigi võlausaldajate nõuete rahuldamist ja raha deponeerimist koostavad likvideerijad lõppbilansi ja likvideerimisel järelejäänud vara jaotusplaani.

Vara võib välja jagada kuue kuu möödumisel osaühingu lõpetamise äriregistrisse kandmisest ja likvideerimisteate avaldamisest ning kahe kuu möödumisel lõppbilansi ja vara jaotusplaani osanikele tutvumiseks esitamiseks osanikele teatamisest, kui bilansi ega vara jaotusplaani ei ole kohtus vaidlustatud või on hagi läbi vaatamata või rahuldamata jäetud või asjas menetlus lõpetatud.

Pärast likvideerimise lõpetamist, kuid mitte varem kui kuue kuu möödumisel osaühingu lõpetamise äriregistrisse kandmisest ja likvideerimisteate avaldamisest ning kolme kuu möödumisel lõppbilansi ja vara jaotusplaani osanikele tutvumiseks esitamiseks, osanikele teatamisest ja tingimusel, et osaühing ei osale Eestis poolena üheski käimasolevas kohtumenetluses, esitavad likvideerijad avalduse osaühingu kustutamiseks äriregistrist.

Avaldusele lisatakse lõppbilanss ja vara jaotusplaani. Avalduses peavad kõik likvideerijad kinnitama, et lõppbilanssi ega vara jaotusplaani ei ole kohtus vaidlustatud või on hagi läbi vaatamata või rahuldamata jäetud või on menetlus asjas lõpetatud ning et osaühingu võlausaldajate nõuded on rahuldatud või selleks vajalik vara on hoiustatud, samuti et osaühing ei osale poolena üheski käimasolevas kohtumenetluses.

Võttes arvesse eeltoodut on likvideerimismenetluse minimaalseks kestuseks u 6 kuud, kuid tavapäraselt võtab see aega siiski rohkem.